

Mehanizem za reševanje sporov med vlagatelji in državami, ki je določen v sporazumu o prosti trgovini med Evropsko unijo in Kanado (CETA), je združljiv s pravom Unije

Kanada na eni strani ter Evropska unija in njene države članice na drugi so 30. oktobra 2016 podpisale sporazum o prosti trgovini: celoviti gospodarski in trgovinski sporazum (v nadaljevanju: CETA).

Predmet sklopa sporazuma CETA, ki se nanaša na naložbe, je zlasti uvedba mehanizma za reševanje sporov med vlagatelji in državami. V tem okviru je predvidena vzpostavitev sodišča in pritožbenega sodišča, dolgoročno pa tudi večstranskega sodišča za naložbe. Tako je predvidena vzpostavitev sistema sodišč za naložbe (Investment Court System, ICS).

Belgija je 7. septembra 2017 Sodišče zaprosila za izdajo mnenja¹ v zvezi z združljivostjo tega mehanizma za reševanje sporov s primarnim pravom Unije. V bistvu je izrazila dvome glede učinkov tega mehanizma na izključno pristojnost Sodišča za dokončno razlago prava Unije in zato na avtonomijo pravnega reda Unije, glede združljivosti tega mehanizma s splošnim načelom enakega obravnavanja in z zahtevo po učinkovitosti prava Unije ter glede tega, ali se z navedenim mehanizmom spoštuje pravica do dostopa do neodvisnega in nepristranskega sodišča.

Sodišče je v mnenju z današnjega dne najprej opozorilo, da je mednarodni sporazum, v katerem je določena vzpostavitev sodišča, ki je zadolženo za razlago določb tega sporazuma in katerega odločbe Unijo zavezujejo, načeloma združljiv s pravom Unije. Poleg tega lahko tak mednarodni sporazum vpliva na pristojnosti institucij Unije, vendar le če so izpolnjeni temeljni pogoji za ohranitev narave teh pristojnosti in če se torej ne posega v avtonomijo pravnega reda Unije, ki temelji na lastnem ustavnem okviru. V ta okvir spadajo temeljne vrednote Unije, ki so spoštovanje človekovega dostojanstva, svoboda, demokracija, enakost, pravna država in spoštovanje človekovih pravic.

Za zagotovitev, da bodo ohranjene posebne značilnosti in avtonomija tako ustanovljenega pravnega reda, je bil s Pogodbama uveden sodni sistem, katerega namen je zagotoviti skladnost in enotnost pri razlagi prava Unije. Sodišče je glede tega poudarilo, da pravo Unije ne nasprotuje niti vzpostavitvi sodišča, pritožbenega sodišča in pozneje večstranskega naložbenega sodišča niti temu, da se v sporazumu CETA tem sodiščem podeli pristojnost za razlago in uporabo določb sporazuma ob upoštevanju pravil in načel mednarodnega prava, ki se uporabljajo med pogodbenicama sporazuma CETA. Ker pa ta sodišča niso del sodnega sistema Unije, ne morejo biti pristojna za razlago ali uporabo drugih določb prava Unije kot tistih, ki jih vsebuje sporazum CETA, ali za izdajo odločb, ki bi lahko učinkovale tako, da bi bilo institucijam Unije preprečeno delovanje v skladu z njenim ustavnim okvirom.

Sodišče je v obravnavani zadevi ugotovilo, da s sporazumom CETA predvidenima sodiščema ni podeljena nobena druga pristojnost za razlago ali uporabo prava Unije kot tista, ki se nanaša na določbe tega sporazuma. Sodišče je v tem okviru poudarilo, da je s tem sporazumom, če

¹ Na podlagi člena 218(11) PDEU.

namerava kanadski vlagatelj izpodbijati ukrepe katere od držav članic in/ali Unije, pristojnost za določitev, ali se spor glede na pravila o razdelitvi pristojnosti med Unijo in njenimi državami članicami sproži proti navedeni državi članici ali proti Uniji, podeljena Uniji. Izključna pristojnost Sodišča za odločanje o razdelitvi pristojnosti med Unijo in njenimi državami članicami je tako ohranjena.

Sodišče je poleg tega navedlo, da bi pristojnost sodišča CETA in pritožbenega sodišča CETA posegla v avtonomijo pravnega reda Unije, če bi bila urejena tako, da bi lahko navedeni sodišči v okviru presoje omejitev svobode gospodarske pobude, na katere bi se nanašal zahtevek, postavili pod vprašaj raven varstva javnega interesa, zaradi katerega je Unija uvedla te omejitve za vse gospodarske subjekte, ki vlagajo v zadevni trgovinski ali industrijski sektor notranjega trga. Vendar sporazum CETA vsebuje določila, na podlagi katerih je izključena vsakršna pristojnost navedenih sodišč za poseganje v demokratične izbire znotraj ene pogodbenice tega sporazuma na področju, med drugim, ravni varovanja javnega reda, javne varnosti, javne morale, življenja ali zdravja ljudi in živali ter varnosti hrane, rastlin, okolja, dobrega počutja pri delu, varnosti proizvodov, varstva potrošnikov in temeljnih pravic. Zato ta sporazum ne posega v avtonomijo pravnega reda Unije.

Sodišče je v zvezi z združljivostjo predvidenega mehanizma s splošnim načelom enakega obravnavanja navedlo, da se s sporazumom CETA sicer kanadskim vlagateljem, ki vlagajo v Uniji, daje na voljo posebno pravno sredstvo zoper ukrepe Unije, vendar njihov položaj ni primerljiv s položajem vlagateljev držav članic, ki vlagajo v Uniji. Sodišče je tudi ugotovilo, da sporazum CETA ne posega v učinkovitost prava Unije zgolj zato, ker bi v izjemnih okoliščinah posledica odločbe sodišča, ustanovljenega s tem sporazumom, lahko bila to, da bi bili izničeni učinki globe, ki bi jo Komisija ali organ države članice, pristojen za konkurenco, naložila zaradi kršitve konkurenčnega prava. Tudi v pravu Unije je namreč dovoljeno, da se globa razglasi za nično, če je naložena na podlagi napake, ki je enakovredna tisti, ki bi jo lahko ugotovilo sodišče CETA.

Sodišče je v zvezi z združljivostjo mehanizma za reševanje sporov s pravico do dostopa do neodvisnega sodišča ugotovilo, da je namen tega sporazuma zagotoviti dostop do sodišča CETA vsem kanadskim podjetjem in Kanadčanom, ki vlagajo v Uniji, ter vsem podjetjem in posameznikom države članice Unije, ki vlagajo v Kanadi. Vendar obstaja nevarnost, da bo ta mehanizem v praksi, če ne bo sprejeta ureditev za zagotovitev, da bosta navedeni sodišče in pritožbeno sodišče v finančnem smislu dostopni posameznikom ter malim in srednjim podjetjem, dostopen zgolj vlagateljem z znatnimi finančnimi sredstvi. Sodišče pa je štelo, da zaveze, ki sta jih sprejela Komisija in Svet za zagotovitev dostopnosti predvidenih sodišč malim in srednjim podjetjem, zadoščajo, da se v okviru tega postopka za izdajo mnenja ugotovi, da je sporazum CETA združljiv z zahtevo po dostopnosti. Te zaveze namreč pogojujejo odobritev tega sporazuma s strani Unije.

Nazadnje, Sodišče je ugotovilo, da sporazum CETA vsebuje zadostna jamstva za zagotovitev neodvisnosti članov predvidenih sodišč.

OBVESTILO: Država članica, Evropski parlament, Svet ali Komisija lahko pridobijo mnenje Sodišča glede združljivosti predvidenega sporazuma s Pogodbama ali glede pristojnosti za sklenitev tega sporazuma. Kadar je mnenje Sodišča odklonilno, lahko predvideni sporazum začne veljati, le če se spremeni ali če se spremenita Pogodbi.

Neuradni dokument za medije, ki Sodišča ne zavezuje.

[Celotno besedilo](#) mnenja je objavljeno na spletnem mestu CURIA na dan razglasitve.

Kontaktna oseba: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793

Posnetki z razglasitve mnenja so na voljo na „[Europe by Satellite](#)“ ☎ (+32) 2 2964106